

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΚΘΕΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΦΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ ΣΤΟΥΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥΣ

2001 - 2004

Εισαγωγή – Αιτιολογία της Έκθεσης

Η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου ετοίμασε την παρούσα Έκθεση κατ' εφαρμογή του άρθρου 3(2)(η) του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Νόμου 7(1) του 1998 (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Η Έκθεση χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος αφορά στην ανάπτυξη της πολυφωνίας, στο σύνολο του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου και ανά σταθμό. Για τον σκοπό αυτό, πέραν της δειγματοληπτικής παρακολούθησης των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών, η Αρχή έλαβε υπόψη, για σκοπούς ίσης μεταχείρισης, το αναλυτικό εβδομαδιαίο πρόγραμμα του Μάρτη του 2004, όπως είχε υποβληθεί από όλους τους αδειούχους σταθμούς οι οποίοι εκπέμπουν, και το προτεινόμενο πρόγραμμα εκπομπών, όπως είχε υποβληθεί στα πλαίσια της αίτησης για χορήγηση άδειας, από τους αδειούχους σταθμούς οι οποίοι δεν έχουν αρχίσει ακόμη να εκπέμπουν.

Το δεύτερο μέρος αφορά στη συγκέντρωση μετοχών, μέσω της ανάλυσης του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των αδειούχων ραδιοτηλεοπτικών επιχειρήσεων. Η Αρχή έλαβε υπόψη όλα τα πιστοποιητικά, δηλώσεις και στοιχεία τα οποία είχαν υποβληθεί από τις ραδιοτηλεοπτικές εταιρείες στα πλαίσια της αίτησής τους για χορήγηση άδειας ραδιοτηλεοπτικού σταθμού. Επιπλέον, λήφθηκαν υπόψη τα αιτήματα για αλλαγές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς τα οποία υποβλήθηκαν εν τω μεταξύ από τις αδειούχες εταιρείες και έχουν εγκριθεί από την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, σε μεταγενέστερο στάδιο.

Το Ευρωπαϊκό Οπτικό-Ακουστικό Πεδίο

Η επιβολή περιορισμών της κυπριακής νομοθεσίας για τα ηλεκτρονικά Μ.Μ.Ε. σε θέματα πολυφωνίας και διαφάνειας συνάδει με συμβατικές υποχρεώσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας που πηγάζουν από τις ακόλουθες Συστάσεις /Συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης:

1. Σύσταση αρ. R (94) 13 αναφορικά με μέτρα για προώθηση της διαφάνειας στα Μ.Μ.Ε.
2. Σύσταση αρ. R (99) 1 αναφορικά με μέτρα για προώθηση της πολυφωνίας στα Μ.Μ.Ε.
3. Ο περί Πρωτοκόλλου το οποίο τροποποιεί την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τη Διασυνοριακή Τηλεόραση (Κυρωτικός) Νόμος 29(III) του 1999.

Σαφείς πρόνοιες για διασφάλιση της πολυφωνίας με στόχο την αποφυγή συγκεντρωτικών τάσεων περιλαμβάνονται και στην Οδηγία «Τηλεόραση Χωρίς Σύνορα» (97/36/EC) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Α) ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΦΩΝΙΑΣ

Φιλοσοφία Ρύθμισης της Πολυφωνίας

Η πολυφωνία αφορά το ραδιοτηλεοπτικό τοπίο τόσο στο σύνολο του (ποικιλία ως προς τα διάφορα είδη ραδιοτηλεοπτικών σταθμών), όσο και ανά σταθμό, λαμβάνοντας υπόψη τη γενική εικόνα της

εκπομπής ενός σταθμού, η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα προγραμμάτων. Ακόμη, κατά τη διάρκεια κάθε εκπομπής, θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα πρόσβασης σε διαφορετικές ομάδες, απόψεις και συμφέροντα της κοινωνίας.

Οι ραδιοτηλεοπτικές συχνότητες αποτελούν δημόσιο αγαθό και μέρος του εθνικού μας πλούτου, και επομένως η εκμετάλλευση του περιορισμένου αριθμού των ραδιοτηλεοπτικών συχνοτήτων πρέπει να αποσκοπεί στην διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος και να μεγιστοποιεί το κοινωνικό όφελος. Εξάλλου το Άρθρο 19 του Συντάγματος δεν εμποδίζει τη Δημοκρατία να απαιτεί την έκδοση άδειας λειτουργίας ραδιοτηλεοπτικών επιχειρήσεων, ενώ αντίθετα εμποδίζει την απαίτηση έκδοσης άδειας για τη λειτουργία εφημερίδας. Η διαφοροποίηση μεταξύ της έκφρασης διά του Τύπου και της έκφρασης διά των Ηλεκτρονικών Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας έγκειται, πέραν των πιο πάνω, και στο γεγονός ότι καθένας που διαθέτει τα αναγκαία οικονομικά μέσα, μπορεί να θέτει σε κυκλοφορία ένα έντυπο.

Η φύση και η αποστολή των Ηλεκτρονικών Μ.Μ.Ε. επομένως, είναι τέτοια που καθιστούν αναγκαία τη σωστή και αποτελεσματική τους ρύθμιση, η οποία στοχεύει στη διαφύλαξη των πιο κάτω θεμελιωδών αγαθών:

- της ελευθερίας της έκφρασης
- της ελεύθερης και πολυφωνικής πληροφόρησης ως προϋπόθεσης για διαμόρφωση άποψης και λήψη απόφασης
- της διαφάνειας ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς των σταθμών ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία ολιγοπωλιακών και μονοπωλιακών καταστάσεων

Ο ρόλος των ΜΜΕ είναι να υπηρετούν τη δημοκρατία και να συμβάλλουν στην προαγωγή της πολιτιστικής ανάπτυξης της χώρας. Σκοπός της λειτουργίας τους, όπως ορίζεται από τη νομοθεσία, είναι η διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος, μέσω της πολυφωνικής, αντικειμενικής και αμερόληπτης ενημέρωσης του κοινού, της επιμόρφωσης και της ψυχαγωγίας του, μέσω προγραμμάτων λόγου και τέχνης που χαρακτηρίζονται για το υψηλό ποιοτικό τους επίπεδο.

Διαπιστώσεις αναφορικά με την Ανάπτυξη της Πολυφωνίας

Με βάση όλα τα πιο πάνω στοιχεία, διαφαίνεται ότι διασφαλίζεται σε ικανοποιητικό βαθμό η πολυφωνία, τόσο στο συνολικό ραδιοτηλεοπτικό τοπίο όσο και ανά συγκεκριμένο αδειούχο σταθμό. Αυτό διαφαίνεται από τα εξής:

- **Ποικιλία ως προς τη χορήγηση αδειών με βάση την περιοχή κάλυψης των αδειούχων σταθμών.**

Συγκεκριμένα, από τις 60 άδειες που χορηγήθηκαν, 6 αφορούσαν παγκύπριο τηλεοπτικό σταθμό, 9 παγκύπριο ραδιοφωνικό σταθμό, 6 τοπικό τηλεοπτικό σταθμό και 4 μικρό τοπικό ραδιοφωνικό σταθμό. Σε ό,τι αφορά τους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς, χορηγήθηκαν συνολικά 35 άδειες, 10 στη Λευκωσία, 10 στη Λεμεσό, 6 στη Λάρνακα, 3 στην ελεύθερη περιοχή Αμμοχώστου και 6 στην Πάφο.

- **Ποικιλία ως προς το είδος προγράμματος.**

Από τις 60 άδειες ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σταθμών, η μεγάλη πλειοψηφία (51 στο σύνολο), αφορά μη θεματικούς σταθμούς, δηλαδή σταθμούς που μεταδίδουν ένα ευρύ φάσμα προγραμμάτων, όπως ενημερωτικά, πολιτιστικά, επιμορφωτικά και ψυχαγωγικά.

Ωστόσο, η Αρχή λαμβάνοντας υπόψη και θέλοντας να ικανοποιήσει και κάποια εξειδικευμένα ενδιαφέροντα του ραδιοτηλεοπτικού κοινού, προχώρησε στη χορήγηση άδειας σε 9 θεματικούς σταθμούς. Πέντε από τους θεματικούς σταθμούς είναι μουσικοί, δύο θρησκευτικοί, ένας αθλητικός και ένας πολιτιστικός-κοινωνικός.

- **Ποικιλία ως προς τη μορφή μετάδοσης του σήματος.**

Από τους 6 παγκύπριους τηλεοπτικούς σταθμούς, οι 2 αφορούν σταθμούς κωδικοποιημένων εκπομπών. Πρόκειται για σταθμούς που μεταδίδουν ή αναμεταδίδουν προγράμματα σε συνδρομητές έναντι καταβολής αντιτίμου. Δεδομένου ότι οι πρόνοιες της νομοθεσίας σχετικά με την πληρότητα του προγράμματος δεν εφαρμόζονται και για τους σταθμούς των κωδικοποιημένων εκπομπών για το πρόγραμμα τους που μεταδίδεται σε κωδικοποιημένη μορφή, οι σταθμοί επικεντρώνονται σε συγκεκριμένο είδος προγραμμάτων, όπως τα αθλητικά, τα παιδικά προγράμματα και οι κινηματογραφικές ταινίες.

- **Πολυφωνία ως προς το περιεχόμενο των προγραμμάτων**

Με βάση το αναλυτικό εβδομαδιαίο πρόγραμμα των εκπομπών των σταθμών, διαπιστώνεται ότι οι πλείστοι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί (εξαιρουμένων των θεματικών σταθμών και των σταθμών κωδικοποιημένων εκπομπών) μεταδίδουν ποικιλία προγραμμάτων.

Σε ό,τι αφορά τα **ενημερωτικά** προγράμματα, μεταδίδονται (πλην των καθημερινών δελτίων ειδήσεων), ενημερωτικές –επικαιρικές εκπομπές και εκπομπές λόγου και συζήτησης (talk shows) στις οποίες δίδεται η ευκαιρία προβολής και ανάλυσης διαφορετικών απόψεων και θέσεων. Οι τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί επικεντρώνονται στα νέα της πόλης και της επαρχίας τους.

Όσον αφορά τις **ψυχαγωγικές** εκπομπές (οι οποίες καταλαμβάνουν και το μεγαλύτερο ποσοστό της εκπομπής των σταθμών), παρέχεται ποικιλία προγραμμάτων. Οι τηλεοπτικοί σταθμοί μεταδίδουν τηλεπεριοδικά ποικίλης ύλης, κινηματογραφικές και τηλεοπτικές ταινίες, κωμικές και κοινωνικές-δραματικές σειρές, διαγωνισμούς για ανάδειξη και προώθηση ταλέντων στον καλλιτεχνικό χώρο, show με καλεσμένους, ζωντανό κοινό και καλλιτεχνικό πρόγραμμα, σατιρικές εκπομπές, τηλεπαιχνίδια με ανθρώπινες δραματικές ιστορίες (reality show), και εκπομπές με στιγμιότυπα από αόρατο φακό. Οι ραδιοφωνικοί σταθμοί μεταδίδουν κυρίως μουσικές εκπομπές ποικίλου ρεπερτορίου (βασικό στοιχείο πολυφωνίας), ραδιοπεριοδικά ποικίλης ύλης, ραδιοφωνικούς διαγωνισμούς, σατυρικές εκπομπές και σκετς.

Μεταδίδονται επίσης αθλητικές εκπομπές καθώς επίσης εκπομπές θρησκευτικού περιεχομένου και εκπομπές αφιερωμένες σε θέματα που αφορούν την υγεία, το περιβάλλον, το σπίτι, τη μαγειρική και την οικονομία.

Σχετικά με τα **επιμορφωτικά** προγράμματα, οι σταθμοί μεταδίδουν καθημερινά διαγωνισμούς -παιχνίδια γνώσεων. Παρατηρείται ωστόσο κενό σε ό,τι αφορά τη μετάδοση άλλων επιμορφωτικών προγραμμάτων, όπως είναι τα ντοκιμαντέρ, από τους πλείστους σταθμούς.

Όσον αφορά τις **παιδικές** εκπομπές, οι τηλεοπτικοί σταθμοί μεταδίδουν σειρές κινουμένων σχεδίων, παράσταση τσίρκο και παιδικές σειρές (κωμικές, περιπέτειας και φαντασίας), μη κυπριακής παραγωγής. Επιπλέον, ένας σταθμός μεταδίδει παιδικά προγράμματα με τη συμμετοχή παιδιών στους τηλεθαλάμους, κυπριακής και αμερικανικής παραγωγής. Ωστόσο, κανένας από τους οκτώ μη θεματικούς παγκύπριους ραδιοφωνικούς σταθμούς δε μεταδίδει παιδικές εκπομπές, ενώ

μόνο 3 από τους 27 μη θεματικούς τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς μεταδίδουν παιδικές εκπομπές.

Σε ότι αφορά τα **πολιτιστικά** προγράμματα, κανένας από τους τέσσερις μη κωδικοποιημένων εκπομπών παγκύπριους τηλεοπτικούς σταθμούς δεν μεταδίδει προγράμματα καθαρά πολιτιστικού περιεχομένου, και ότι οι αναφορές των σταθμών σε θέματα που αφορούν τις τέχνες, τον πολιτισμό και την παράδοση περιορίζονται σε ένθετα άλλων εκπομπών. Αντίθετα, οι πλείστοι παγκύπριοι ραδιοφωνικοί σταθμοί μεταδίδουν εκπομπές πολιτιστικού περιεχομένου, όπως παρουσίαση προσώπων του καλλιτεχνικού χώρου και των θεατρικών πραγμάτων, αφιερώματα στο ρεμπέτικο, δημοτικό και νησιώτικο τραγούδι, εκπομπές λαογραφικού περιεχομένου και εκπομπές αφιερώματα στην παράδοση και την ποίηση. Οι πολιτιστικές εκπομπές των τοπικών τηλεοπτικών σταθμών περιλαμβάνουν εκπομπές που ασχολούνται με παραδοσιακά και ιστορικά στοιχεία της Κύπρου, συναυλίες και μουσικές εκδηλώσεις, καθώς επίσης και τηλεπεριοδικά στα οποία περιλαμβάνονται ένθετα πολιτιστικού περιεχομένου. Επιπλέον, αρκετοί τοπικοί ραδιοσταθμοί μεταδίδουν πολιτιστικά προγράμματα, με έμφαση στα πολιτιστικά νέα και στις εκδηλώσεις της πόλης τους (τέχνη, πολιτισμό, την κυπριακή παράδοση και λαογραφία, τα κατεχόμενα, έθιμα από όλο τον κόσμο, αφιερώματα και παρουσιάσεις προσωπικοτήτων από τον καλλιτεχνικό –πολιτιστικό χώρο, πολιτιστική ατζέντα και ημερολόγιο εκδηλώσεων).

Επισημαίνεται επίσης ότι ορισμένοι σταθμοί, εκπέμπουν τόσο στην ελληνική όσο και στην αγγλική γλώσσα και άλλοι είναι καθαρά ξενόγλωσσοι και εκπέμπουν αποκλειστικά στην αγγλική γλώσσα.

Τέλος, αναλύοντας το περιεχόμενο των εκπομπών των σταθμών κωδικοποιημένων εκπομπών, διαπιστώνεται ότι ο ένας από τους δύο τηλεοπτικούς σταθμούς παγκύπριας εμβέλειας κωδικοποιημένων εκπομπών επικεντρώνεται σε αθλητικές και παιδικές εκπομπές και ο δεύτερος σε κινηματογραφικές ταινίες και αθλητικές εκπομπές.

Εισηγήσεις αναφορικά με την Ανάπτυξη της Πολυφωνίας

- Οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί, κυρίως παγκύπριας και τοπικής κάλυψης, σκοπό έχουν να ανταποκρίνονται στην κοινωνική αποστολή τους και να προάγουν την πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας ή της περιοχής που καλύπτουν, αντίστοιχα. Ο στόχος αυτός πρέπει να επιτυγχάνεται με τη μετάδοση καθαρά πολιτιστικών προγραμμάτων που ασχολούνται με τις τέχνες, τον πολιτισμό και την παράδοση και όχι στην απλή αναφορά πολιτιστικών θεμάτων ως ένθετα σε άλλες, ποικίλου περιεχομένου εκπομπές. Ιδιαίτερα αυτό ισχύει για τους παγκύπριους τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς, οι οποίοι έχουν αυξημένο μερίδιο ευθύνης να παράγουν προϊόντα λόγου και τέχνης, ψηλού ποιοτικού επιπέδου, δεδομένου ότι έχουν τη δυνατότητα να διεισδύουν σε κάθε κυπριακό σπίτι και λαμβάνοντας υπόψη το αυξημένο ποσοστό εσόδων που έχουν συνήθως, σε σύγκριση με τους τοπικούς ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι τοπικοί ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί μεταδίδουν εκπομπές που ασχολούνται αποκλειστικά με πολιτιστικά θέματα και προάγουν την πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής τους. Ωστόσο αρκετές από τις εκπομπές αυτές μεταδίδονται πριν τις 12:00 και κατά συνέπεια δεν συνυπολογίζονται στο ποσοστό του 2% των πολιτιστικών εκπομπών που θα πρέπει να μεταδίδει κάθε σταθμός μεταξύ των ωρών 12:00 και 24:00.
- Είναι σημαντικό οι σταθμοί να μεταδίδουν, πέραν των κινουμένων σχεδίων και των ξένων παιδικών σειρών, παιδικά προγράμματα τοπικής παραγωγής, τα οποία θα ανταποκρίνονται στον τρόπο ζωής, τις αντιλήψεις και τις συνήθειες της κυπριακής πραγματικότητας. Επίσης, η συμμετοχή παιδιών στα προγράμματα αυτά προωθεί την ανάδειξη νέων ταλέντων και ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα και αναδεικνύει τις ικανότητες και τις δεξιότητες των παιδιών.
- Λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιόμορφα ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς των εφήβων και των νέων, πηγάζει η ανάγκη μετάδοσης περισσότερων προγραμμάτων που απευθύνονται ειδικά στη νεολαία.

- Η ανάγκη επιμόρφωσης του κοινού θα πρέπει να περιλαμβάνει, εκτός των τηλεπαιχνιδιών γνώσεων, ντοκιμαντέρ καθώς και άλλα προγράμματα που αποσκοπούν στην εμπέδωση και βελτίωση εξειδικευμένων δεξιοτήτων /ικανοτήτων.
- Οι ραδιοφωνικές ψυχαγωγικές εκπομπές δεν θα πρέπει να περιορίζονται σε μουσικές εκπομπές, αλλά θα πρέπει να περιλαμβάνουν μεγαλύτερη ποικιλία προγραμμάτων όπως ραδιοπεριοδικά ποικίλης ύλης, ραδιοφωνικούς διαγωνισμούς, ψυχαγωγικά παιχνίδια με τη συμμετοχή του κοινού, σατυρικές εκπομπές και ζωντανές ψυχαγωγικές εκπομπές με μιμήσεις και σκετς.
- Ο περιορισμός της επανάληψης των ψυχαγωγικών τηλεοπτικών σειρών, θα συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη της πολυφωνίας, καθώς οι τηλεοπτικοί σταθμοί θα ωθούνται να μεταδίδουν μεγαλύτερη ποικιλία προγραμμάτων.

B) ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ

Φιλοσοφία Ρύθμισης του Ιδιοκτησιακού Καθεστώτος

Η εισαγωγή των περιορισμών και του ελέγχου της ιδιοκτησίας των ηλεκτρονικών Μ.Μ.Ε. θεμελιώνεται σε δύο σημαντικές αρχές κάθε δημοκρατικής κοινωνίας:

- τη διαφύλαξη της **πολυφωνίας** (που είναι ουσιαστικό συστατικό της δημοκρατίας), με την αποτροπή της δημιουργίας μονοπωλίων ή ολιγοπωλίων
- την αρχή της **διαφάνειας** ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς κάθε ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σταθμού.

Η πιθανή πλήρης κατάργηση των προνοιών περιορισμού συγκέντρωσης ιδιοκτησίας στα ΜΜΕ θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις και, πιθανόν, απρόβλεπτες συνέπειες για το ραδιοτηλεοπτικό τοπίο, αλλά και τη δημοκρατία γενικότερα. Οι κίνδυνοι μονοπωλίων, διαπλοκής οικονομικών και άλλων συμφερόντων και επιρροών δημιουργούν μεγάλη ανησυχία αφού μπορούν να οδηγήσουν σε περιορισμούς ή και ουσιαστική αναιρέση της ελευθερίας έκφρασης.

Εξάλλου, οι μεταβολές στην ιδιοκτησία μετοχών και ο εμπιστευτικός χαρακτήρας του καταλόγου μετοχών μιας εταιρείας δε θα επέτρεπαν στο κοινό να γνωρίζει ανά πάσα στιγμή ποιος έχει τον έλεγχο ενός σταθμού που εκπέμπει σήμερα και ποια τυχόν αλλαγή επήλθε σε σχέση με το χτες.

Επιπρόσθετα, η διαφάνεια αναφορικά με την ιδιοκτησία στα Μ.Μ.Ε. είναι αναγκαία γιατί επιτρέπει στο κοινό να σχηματίσει άποψη ως προς την αξία που πρέπει να δώσει στις πληροφορίες, ιδέες και απόψεις οι οποίες μεταδίδονται από τα Μ.Μ.Ε

Η υφιστάμενη νομοθεσία θέτει συγκεκριμένους περιορισμούς στην έκδοση αδειών ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας ραδιοτηλεοπτικών σταθμών, αναφορικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς των αιτήτριων εταιριών. Προβλέπεται μέγιστο ποσοστό ιδιοκτησίας με σκοπό το μεγαλύτερο δυνατό περιορισμό του ελέγχου μιας ραδιοτηλεοπτικής εταιρείας ή του τομέα, καθώς επίσης τη διαφάνεια αναφορικά με την ιδιοκτησία και τους μετόχους. Οι περιορισμοί στο ποσοστό ιδιοκτησίας αφορούν ανά μέτοχο και ως προς το μέγιστο ποσοστό κατοχής μετοχών από συγγενείς ή συζύγους και αλλοδαπούς. Τίθενται επιπλέον περιορισμοί αναφορικά με την κάθετη ιδιοκτησία, δηλαδή την ταυτόχρονη συμμετοχή σε επιχειρήσεις ραδιοφώνου, τηλεόρασης και έντυπων μέσων. Επίσης, ο επιβαλλόμενος έλεγχος στις μεταβολές ιδιοκτησίας μετοχών συναρτάται άμεσα και αποφασιστικά με το προσωποπαγές της άδειας και τις αναληφθείσες δεσμεύσεις των αιτητών.

Διαπιστώσεις αναφορικά με τη συγκέντρωση μετοχών

Με βάση τα υποβληθέντα, από τους σταθμούς, στοιχεία και πιστοποιητικά, διαφαίνεται ότι έχουν αποφευχθεί τάσεις συγκέντρωσης, ολιγοπώλησης ή μονοπώλησης σε ό,τι αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς των σταθμών.

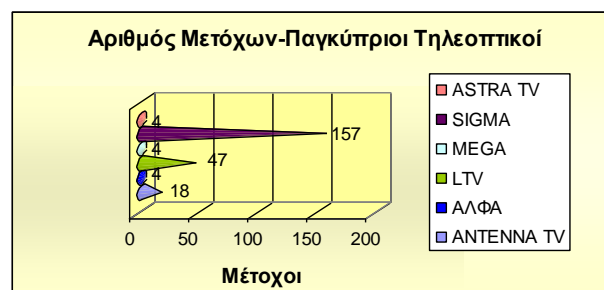
• Μέγιστο ποσοστό ιδιοκτησίας

A) Ανά μέτοχο

Σε ό,τι αφορά τους παγκύπριους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς και τους τοπικούς τηλεοπτικούς σταθμούς, κανένας κανένας μέτοχος δεν ελέγχει περισσότερο από το 25% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας. Αναφορικά με τους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς, κανένας μέτοχος δεν κατέχει πέραν του 40% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας. Κατά συνέπεια υπάρχει διασπορά των μετοχών και αποφυγή συγκέντρωσης μετοχών σε περιορισμένο αριθμό μετόχων.

1. Παγκύπριοι Τηλεοπτικοί

Από τους 6 παγκύπριους τηλεοπτικούς σταθμούς, ένας έχει 157 μετόχους, ένας 47, ένας 18 και τρεις από 4 μετόχους.

2. Παγκύπριοι Ραδιοφωνικοί

Από τους 9 παγκύπριους ραδιοφωνικούς σταθμούς, ένας έχει 174 μετόχους, ένας 44, ένας 18, ένας 16, ένας 8, ένας 6 και τρεις από 4 μετόχους.

3. Τοπικοί Τηλεοπτικοί

Από τους 6 τοπικούς τηλεοπτικούς σταθμούς, ένας έχει 12 μετόχους, τρεις έχουν από 5 και δύο από 4 μετόχους.

4. Τοπικοί Ραδιοφωνικοί

Η συντριπτική πλειοψηφία των τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών (22 σταθμοί) έχουν από τέσσερις μετόχους. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι πριν την τροποποίηση αρ. 2.Τρ.Ν.186(Ι)/2002, ίσχυε το ίδιο ποσοστό ιδιοκτησίας για όλους τους σταθμούς, περιλαμβανομένων και των τοπικών ραδιοφωνικών. Ως εκ τούτου, οι πλείστοι ραδιοφωνικοί σταθμοί είχαν από 4 μετόχους με ποσοστό 25% του μετοχικού κεφαλαίου ο καθένας.

Μετά την πιο πάνω τροποποίηση, κατέστη δυνατό, κατόπιν της συγκατάθεσης της Αρχής, δύο σταθμοί να έχουν από τρεις μετόχους. Οι υπόλοιποι σταθμοί έχουν τους εξής αριθμούς μετόχων: Ένας σταθμός έχει 15 μετόχους, δύο έχουν από 11, ένας έχει 9, ένας έχει 8, ένας έχει 7, δύο έχουν από 6 μετόχους και τρεις έχουν από 5 μετόχους.

B) Σύνολο κατοχής μετοχών από συζύγους

Σε οκτώ σταθμούς, υπάρχει συζυγία μεταξύ μετόχων της εταιρείας. Ωστόσο το συνολικό ποσοστό συμμετοχής των συζύγων (ανά περίπτωση) δεν υπερβαίνει το 25% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας, τόσο σε παγκύπριους, όσο και σε τοπικούς ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς.

Γ) Σύνολο κατοχής μετοχών από συγγενείς

Σε οκτώ σταθμούς υπάρχει συγγένεια μεταξύ των μετόχων της εταιρείας. Συγκεκριμένα, σε τρεις σταθμούς υπάρχει συγγένεια πρώτου και δεύτερου βαθμού και στους υπόλοιπους πέντε σταθμούς υπάρχει συγγένεια μόνο δεύτερου βαθμού. Σε κάθε σταθμό το συνολικό ποσοστό που κατέχεται από συγγενείς, δεν υπερβαίνει το προβλεπόμενο, από τη σχετική νομοθεσία, ποσοστό.

Δ) Σύνολο κατοχής μετοχών από αλλοδαπούς

Σε δύο σταθμούς, υπάρχουν αλλοδαποί μέτοχοι της εταιρείας, κατόπιν άδειας του Υπουργικού Συμβουλίου. Ωστόσο το ποσοστό συμμετοχής των αλλοδαπών (ανά άτομο και συνολικά) σε κάθε αδειούχα εταιρεία δεν υπερβαίνει το ποσοστό που προβλέπει η νομοθεσία.

Ε) Σύνολο κατοχής μετοχών από ευρωπαίους πολίτες

Σε δύο σταθμούς, υπάρχουν μέτοχοι από πολίτες κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το συνολικό ποσοστό (ανά περίπτωση) που ανήκει σε πολίτες κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υπερβαίνει το 49%.

ΣΤ) Συμμετοχή εταιρειών εισηγμένες σε Χρηματιστήρια

Τρεις σταθμοί έχουν, ανάμεσα στους μετόχους τους, και δημόσιες εταιρείες, εισηγμένες σε Χρηματιστήρια, δύο στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και μία στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου. Κανένα νομικό πρόσωπο δεν κατέχει πέραν του 25% και κανένα φυσικό δεν κατέχει πέραν του 10% του μετοχικού κεφαλαίου των δημόσιων εταιρειών.

• Κάθετη ιδιοκτησία

Σε ό,τι αφορά την κάθετη ιδιοκτησία, υπάρχουν επτά περιπτώσεις ταυτόχρονης συμμετοχής μετόχων σε επιχειρήσεις ραδιοφώνου και τηλεόρασης, των οποίων τα ποσοστά συμμετοχής δεν υπερβαίνουν τους περιορισμούς της νομοθεσίας για την κάθετη ιδιοκτησία.

Σημειώνεται ότι καμία αδειούχα εταιρεία ραδιοφωνικού σταθμού δεν κατέχει ή ελέγχει με οποιοδήποτε τρόπο ποσοστό μετοχών σε εκδοτικό οίκο, εφημερίδα ή περιοδικό ή σε τηλεοπτικό σταθμό με παγκύπρια εμβέλεια. Επιπλέον, καμία αδειούχα εταιρεία τηλεοπτικού σταθμού δεν κατέχει ή ελέγχει με οποιοδήποτε τρόπο ποσοστό μετοχών σε εκδοτικό οίκο, εφημερίδα ή περιοδικό ή σε ραδιοφωνικό σταθμό με παγκύπρια εμβέλεια.

Εισηγήσεις αναφορικά με την Αποφυγή Συγκέντρωσης Μετοχών

- Οι περιορισμοί στο μέγιστο ποσοστό ιδιοκτησίας κάθε μετόχου καθώς και του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου που μπορεί να ανήκει σε πρόσωπα που είναι συγγενείς ή είναι σύζυγοι, είναι βασικοί τρόποι ελέγχου και αποφυγής τάσεων συγκέντρωσης στην ιδιοκτησία. Η τροποποίηση Αρ.2, Τρ.Ν.186(Ι)/2002, η οποία αφορούσε τους τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς, είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του ποσοστού ιδιοκτησίας από 25% σε 40% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου. Το ποσοστό αυτό μπορεί να ανήκει σε κάθε μέτοχο ξεχωριστά ή συνολικά μεταξύ προσώπων που είναι συγγενείς πρώτου βαθμού (αντί δεύτερου βαθμού) ή είναι σύζυγοι.

Ουσιαστικά με την τροποποίηση αυτή αυξάνονται οι τάσεις συγκέντρωσης στην ιδιοκτησία των ραδιοτηλεοπτικών επιχειρήσεων και η δημιουργία ολιγοπωλίων, αφού ένας μέτοχος μπορεί να κατέχει σχεδόν το μισό του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας. Επιπλέον, συγγενείς **δευτέρου** βαθμού μπορούν να ελέγχουν **εξ' ολοκλήρου** το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας, κάτι το οποίο **πάλιν** ενδέχεται να δημιουργήσει συγκεντρωτικές τάσεις.

- Δεν τίθενται περιορισμοί σε ό,τι αφορά την ταυτόχρονη συμμετοχή μετόχων σε ηλεκτρονικά ή/και έντυπα Μ.Μ.Ε. στις πιο κάτω περιπτώσεις:
Α) Σε τηλεοπτικούς σταθμούς:

- Σε δύο ή περισσότερους τηλεοπτικούς σταθμούς παγκύπριας εμβέλειας.
 - Σε δύο ή περισσότερους τηλεοπτικούς σταθμούς τοπικής εμβέλειας.
 - Σε τηλεοπτικό σταθμό παγκύπριας εμβέλειας και σε τηλεοπτικό σταθμό τοπικής εμβέλειας.
- B) Σε ραδιοφωνικούς σταθμούς:
- Σε δύο ή περισσότερους ραδιοφωνικούς σταθμούς παγκύπριας εμβέλειας.
 - Σε δύο ή περισσότερους ραδιοφωνικούς σταθμούς τοπικής εμβέλειας.
 - Σε ραδιοφωνικό σταθμό παγκύπριας εμβέλειας και σε ραδιοφωνικό σταθμό τοπικής εμβέλειας.
- Γ) Σε ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς:
- Σε τηλεοπτικό σταθμό τοπικής εμβέλειας και σε ραδιοφωνικό σταθμό τοπικής εμβέλειας

Η μη συμπερίληψη στις σχετικές πρόνοιες της νομοθεσίας περιορισμών σε ότι αφορά την κάθετη ιδιοκτησία, την ταυτόχρονη δηλαδή συμμετοχή σε ραδιοτηλεοπτικές επιχειρήσεις, είναι δυνατό να συμβάλει στη συγκέντρωση ιδιοκτησίας και στη δημιουργία ολιγοπωλιακών και μονοπωλιακών καταστάσεων.

Μαριάννα Αλετράρη και Χρύσω Παντοπίου
Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου 2004
